

ვალიყადი მც-მ.

№ 14

ივლისი. 1907 წ.

თფილისი
ელექტრონის სტამბა წიგნების გამომცემულ ქართულთა ამზანაგობისა.
1907

ე. ლ. ბ. ბ. ბ. ბ.

შინაარსი

I—წიგნი.—დექია შ. მღვამელისა	3
II—მტარვალები.—შოთსრობა ედოსა	5
III—ლუსი და მზე-უკვერიტა.—ინგლასურათ ნ. თ.—სა.	11
IV—სოკოზედ.—გარდინგისა, თარგმანი ან. აშიდახვრისა	13
V—კატა და ვეფხვი.—დ ბოცვაძისა	16
VI—თილისმიანი სახლი —თარგმანი ედ. ანტონოვსკისა	18
VII—გასართობი:—ა) ელქანი და მისი გაკეთება.—ბ) გა- მოცანები,—გ) რებუსი და აღსნა	21

ფვიმა

ქთლად გადიბუგა ქვეანა,
მოსცდენ სიმინდი, ეანები,
ისე ლახარე გაგვიხდა
სახვეწნი, სათაკუანები!

მეგრამ სად არის, ვერ ვხედავთ
ვერც მის მადლს, ვერცა ძალასა;
მინდორი, ველი, მთა, კორდი
მთლად დაემსგავსა ჩალასა.

უბაღესობით სწუსს ეველა,
ფურს აღარა ჰგავს ფურია,
მინდორში წიწქა არ არის,
სიმპილთან კიდევ სწუურია!

ისმის გულ-შემაწუსარი
სბოთა და ბატკანთ ბლაგილი,
დედა ფურტკარიც დაწუნდა,
აღარსადა ჩანს ევაგილი.

აი, იელვა ცამ მედგრად,
დაჰქუსა, დანიგრილა,

გაჭკობ-გამოჭკობ ტალ-კვესი,
ძთა ბარი შეპსრილა—

და წამოვიდა ქუქუნა
წვიმა ბროლისა წყალისა,
სულის ჩამდგმელი, გადამწვარ
კოლფისგან ძთა და ბარისა.

სიმინდმა ღერო აიღო,
გულს მოეფონა ენასა;
ისმენენ წვიმის წკაპა-წკუპს,
როგორც ტებილს მშობლის ნანასა.

კაცმა ცაჲს მადლი შესწირა,
ფუტკარმა შორთო ბსუილი,
ჭირუტეუთა შორის განშირდა
სინარულისა ზმუილი.

შეწება ურძეოდ დარჩენ. ღ
ხბოთა და ბატკანთ ბღაუილი.
კვლავ გაღაღანდა ბალასი,
ფუტკართ სათაულე ევაუილი.

შ. მღვიმელი.

მტარვალები

დი შე წუწკო, საძაგელო, მსუნაგო შენა! შენც ჩემსედ მოიცალე, შესაძღ არ შეგერგებს ჩემი საცოდავი სორცი?— შეიფთსრიალა გულ - ვასეთქილმა ჩიორამ სასასლას სასურავილამ და მეორე ალაგას ვადანაცვლა. — უეურეთ ერთი, იმის წუწკს ტუჩებს და გრძელ ვაბსეკილ ულვაშებს! — კატის კნუტმა თვალეები დაბღვრიალა, დარცხვენით უკან ვაიწია, კუდი ამოიძუა და მსუნაგი თვალეები ჩიორას ვააუოლა.

ჯერ ისევ დილა იყო, რომ ჩვენი კატა გამოვიდა ვასანადირებლად, და ორი ნაბიჯი არცაჳი ვადავდგა, რომ ძალღილამ ჩიორას წყაინი ჩამოესმა. უცებ შეჩერდა, მოიფიქრა რადაცა, ახედა ფრთხილად, ქურღულად ჩიორას და ვანაბა სული. სასლის სასურავს მიასლოვებული იყო, სულ ასლო იყო ძასზე ჩიორა; გული ძალზე ასდიოდა კატუნას, ის იყო დატეუბა კიდეც ორივე თათი, მიწანში ამოიღო ჩიორა, რომ საბრალო ჩიტმა, თითქო გულმა უგრძნო, ვვერდზე ვადისედა და გულ ვასეთქილმა უცბად შეიფთსრიალა.

— ვერა, ვერ მომავიდა დუშაში!.. — მიინჯდ-მოინედა დარცხვენილმა კატამ და კუდი ვვერდზე მორკალა, თავი მოიკატუნა.

— შე უღმერთოვ, რას ძერწი და მეძმართლები, ვისთვის რა დამიძავევინა? თავად დანაგრული და გულ დაძწვარი ვარ! — ძეგის ძღველვარებით ტრიალედა წაღმა-უკუღმა ჩიორა და ნაღვლიანი საკეკედურ. თ დანსტეინებედა თავს სულგანაბულ კატას.

— რა იყო, ძმძიავ, რატომ აგრე გაძმაკებულხარ ამ დილა აღრიან? — დავეითხა გაკვირვებული ბელურა, რომელიც ჩიორას სმაურობასე შეძერთალი გამოძვრა ბუდიდამ.

— ეჭ, რაღა რა იყო, რომელი ერთი მოვსთვალა?... განა ჩემი ჩივილი და მწუნხარება ვისმე ეკურება? ძეგი რაღა დამრჩენია, რომ არ გავძმაკდე და თავიც არ მოვიკლა... უბინაო, სახლ-კარ აკლებულს გულსე ცეცხლი მიკიღია, და აკერ, შეჭხედე, ის მსუნხაცი ჩემს კვალსა სდეკს. დღეს დილით ჩემს აკლებულ-განადგურებულ ბინას დავსტაიროდი, გული მიკვდებოდა... ეველა თავ-თავის ბინას და ოჯახს შეჭხაროდა და მე-კი ეველაფერს ამას მოკლებული დავძრწი მარტო-მარტო. წარმოიდგინე ჩემი ძღვომარეობა, ძმობილო, და ამავე დროს სახარული სურათი: რამდენსამე ნაბიჯსე კბილებ გაღესილი კატა...

— უჭ, ჩემი ძტერი ძაკის კბილებს და კლანჭებს! — გადაჭხედა მესამე ჩიორამ კატას და ძიძით შეთრთოლდა. კატა-კი მოკუნტულიყო, ვითომც აქ არაფერ.ო, ეშმაკურად აღვევებდა თვალ-ურს ჩიორების ჟივ-ჟივს და მოძრობას.

— არა, ეს მოსათმენი არ არის, უნდა რამ ავუტესოთ ძაგ მსუნხავს ძაკას, თორემ ეველანი ოჯახისა და შვილების ჰატრონი ვართ.

— ესლა-კი დავიღუპეთ, ძმაო, რაკი ძაკან ამ სიძაღლესე ამოსდგა ფენი, გაუსმეს ძაკას ფენიცა და თავიც, ჩქვენ აქ აღარ კვეცხოვრება, არა.

— რას იზამთ, და მე-კი ასეთ რჩევას მოცემთ, ძმებო: ეველანი ერთმანერთს გაფუფრთხილდეთ, იქამდის მანც, სა-

ნამ ბარტყებს დავაფრენდეთ, მერე-კი მიავატოვოთ ბინა და სა-
 კვლაგიოდ ისეთ ალაკს დავბინავდეთ, რომ მაგან არ იცოდეს.
 სახლის სასურავზე ვარაული დავაყენოთ სოლმე და ისე ნუ-
 რაფინ გამოჭეოყს თავს ბუდიდაძე, სანამ არ გვანიშნოს, რომ
 სასიყვართო არა ზრის-რა. ჭა, შენ რაღას იტყვი, დობილო, —
 მიუბრუნდა თამაძი ნაცარა დანაღვლიანებულ ჩიორას.

— ჭმ!.. მე-ე? — გაიღიმა მწარედ ჩიორამ, ჩამოერილი
 ფრთები შეისწორა, კისერი ვაივრძელა და მწუსარე ხმით კა-
 ნავრძო:

— კარგია, კარგი აზრია, მებო, მხოლოდ მე კი რა?..
 მე ბინა აღარა მაქვს, შეილება აღარა მეავს... ჩემი ბინა აკე-
 რა, აიმ სასახლის ნანგრევებში ჩაიღუპა, ძირს რომ ნან-
 გრევებია, ჭხედავთ? აი, იქ ძარხია ჩემი ბედნიერება.

— უი საბრალოვ, როკორ? როგორ მოხდა?

— სულ უბრალოდ: ერთ მშვენიერ დღეს, როცა მე არ-
 ხეინად ვიჯექ კალთა გადაფარებული ჩემ ზაწია ბარტყებსედ,
 გარედამ რაღაც სმაურობა შემომესმა; გადავიხედე, ძირს რამ-
 დენიმე კაცი იდგა და სახლის კედლებს ათვალიერებდნენ.
 ნეტავ, რა უნდათ, მეთქი, გავიფიქრე. ზატარა ხანს უკან შე-
 მომესმა: — „დავანგრიოთ, დავანგრიოთ“ —ო. დმერთო ჩემო,
 სახლს დანგრევას უპირებდნენ და ჩემი შეილება? მე?.. შიშმა
 აძიტანა, გულმა რაღაცა უბედურება იგრძნო. განძრევას ვე-
 ღარ ვებედავდი. ერთი აზრი-ღა მიტრიალებდა თავში, როგორ
 გადაძერჩინა შეილება. თავ-რეტ დასმული ავიწვევდი კასან-
 ვლელად, მაგრამ ჩემი შეილება; სიბრალული ისევ უკან მწვე-
 და და კაშმაგებით ხან შეილებთან მივიჭრებოდი, ხან კარში
 ვუტეხდი ეურს. არ ვიცოდი, რა მომესერებინა, ბუდეში მო-
 მწვევდეთ-კი საშინელება მოგველოდა! ვუფიქრობდი, გავვარ-
 დნილიყავ კარში, შევეირნა, შებრალება მეთხოვა ვინთვისმე
 და ის იყო, გავშალე ფრთები კასაფრენად, რომ იგრიანა

სასახლის კედლებმა. ნანგრევების კორინტელმა თვალი დამი-
ბნელა და შიგ გაშხვია. მომესმა:—„სულ დაანგრეთ, სულ,
ძველის ძველი კედლებია და აღარაფრის მაქნისია“-ო. იკრიბ-
ლა მეორედ, მესამედ... სახლი მთლად იქცეოდა. თავ-ბრუ და-
ხვეულმა მოვიკრიბე ძალა, შევეკუნთე ფრთები, მივიჭერ იმათ
წინ, ვიფართხალე, ვიფთხობილდე, ვევედრებოდი—„შედექით,
შემიბრალეთ, დედა ვარ მეტი“, მაგრამ ამაოდ.

უკანასკნელი კედელი გადმოიშალა, სადაც ჩემი ბუდე იყო
გაკეთებული. სუნთქვა შემეკრა... უური დაუუგდე... ჩამი-ჩუმი,
კრინტი აღარ ისმოდა ჩემი ზაწია შვილებისა.

ნაღვლიანი სმა მოიღო კედლების ნანგრევებმა. საშინელი-
ბა დავინახე: ჩემი ერთი ბარტეი, გაგინგლული, ჰატარა, თა-
ვისი ზაწია კლანჭებით მოსწიდებოდა ჩამოძლილ ბუდის გამსმარ
ბუშუნძკოს და ის იყო, გაუქანდი მის სახსნელად, რომ საბრალოს
ძირს ზღართა მოსძურა. სიმწარით აღარ მახსოვს, როგორ
მივხეთქებოდი ნანგრევ კედელს, საშინელი ტკივილი ვიგრძენ
თავისა, თვალთ დამიბნელდა და ზროწილით ძირს წამო-
ვედი... თვალი რომ გავახილე, ადამიანის ხელის შესება ვი-
გრძენი. ადამიანისა, მძებო, იმ ადამიანისა, რომელმაც ჩემი
ბედნიერება, ჩემი უმანკო შვილები დამიღუპა. და წარმოიღ-
ვინეთ, ისეთი ტკბილი, ნახი ალერსი, ისეთი გულ-შემატკი-
ვრობა შემომესმა ამ ადამიანისაგან, რომ მთლად გაკვირდი
და გავოცდი. „საბრალო ჩიტუნიაჲ! უსამართლონი ვართ ჩვენ.
ადამიანები; რა დაგვიძავე შენ, ერთი ბეწო უმანკო, უვნებე-
ბელმა ჩიორამ, რომ ასე სასტიკადა გსჯით?! სახისღრები
ვართ.. შესვი წყალი, მოიბრუნე გული“-ო მისვარტში მის-
ველე ვიგრძენი, გავახილე თვალი, ავხედე... ისეთი ლმობიერი
თვალეებით და სიბრალულით დამხერებოდა, თითქოს ჰსურდა
ორი წამის წინად დაკარგული ვეკლა ჩემი ბედნიერება დაე-
ბრუნებინა. ძერე გამიშვა ხელი და მითხრა—„წადი, წადი შენ
ჩიორებთანა“-ო.

— ეჭ, დანო, ადამიანებშიც არიან, რომ ვებრალეებით და ჩვენი ეოველივე გულის თქმა ესმით და ეეურებათ. ნახვამდის, ესლა-კი შვილებს მომიძივა.—უთხრა ნაცარამ, ნისკარტში გამოცურებული ჭიაველა გაისწორა და გასაფრენად დაეშადა.

— ზ-ზ-ზ-უ-უ-უ!—გაისუსუნა უცბად ჭიკრიკით ვლვასავით გამოქანებულმა ქვამ და სახლის სახურავს რახარ-რუხი აუყენა.

გულგახეთქილი ჩიორები კივილ-სივილით წამოიძახნენ და ცის სივრცეში დაიქსაქსნენ. უშველეს თავს; თავ გახენსილი ნაცარა-კი ფთხრივით და ჰროწივით დაეშვა ძირს.

— მოხვდა, მოხვდა მიზანში!—შეჭვირეს აღტაცებით ნიკომ და ვანომ გასისხლანებულ ჩიორას დანახვასე, დანტაცეს ხელი თვალებე ჩასუჭულ ნაცარას და გაარბეინეს შინისკენ.

— რატომ არა გრცხვენინანთ? რატომ არ გეწიხლებათ თქვენი თავი? აბა დაჭხედეთ ამ საბრალოს! უი საწუალი!. გული სულ გადაბულული ჭიონია კრუსად ჯდომისაცან, შვილების ჰატრონი ეოფილა, უი ცოდოვ, ცოდოვ!—გადაატრიალა ხელში სიბრალულით ბებია მართამ ნაცარა და ნიკოს მიუბრუნდა:

— რას ერჩოდი, რა დაგიძავა, რომ მოუსხე საბრალო ჩიორას სიცოცხლე, და მის შვილებს-კი საევარელი დედა მოუკალ? ესლა ვინდა მოუკლის და ასახრდოებს მის ჰაწია ბარტყებს? სომ დაიხოცნენ სიმძილით, ჭა?

ნიკომ თავი დაღუნა, ერთ ალავს გაშეშდა და ბებია მართას სიტყვებსე შექმრთალი დასხერებოდა ჰატარა ჩიორას, რომელსაც დახენსილი თავი გვერდსე გადაეკლა და ცალი თვალით თითქოს საევედურს ეუბნებოდა ორივეს: „მტარვალეო, რა დაგიძავეთ“-ო?

დაქსაქსულმა ჩიორე მა კვლავ თავი მოიყარეს მახლობელ წის ტოტებზე და ანხიმუნსი ასტყეს.

— ვინ მოჰკლეს, ძეგო, ვინა?

— ჩვენი ეოხადი ნაცარა, ნაცარა მოჰკლეს.

— უი, დაღუპულო, დაობლებულო ოჯახო! შვილებო! — თავს იწიწკნიდა მამალი ბედურა და საქორრეს იბაღვიდა. იქავე სმა გაკმენდილი შწუნარე ჩიორა-კი ნაღვლიანად დასხერებოდა ძირს ჰატარა მტარვალების სელში უსულო ნაცარას და გულში ასე გოდებდა:

— თქვენც მტარვალები ეოვილხართ, თქვენც შეგძლებიათ ბოროტება და ძალ-მომრეობა ერთ მუჭა ჰაწია ჩიორაებზე!.. მე-კი მეგონა, მხოლოდ იმ დიდ ადამიანებს შეეძლოთ მთელი ოჯახის დაღუპვა და განადგურება.. იმათ არ შეიბრალებს ჩემი შვილები, და თქვენც წვრილ შვილის ჰატრანი დედა, რომლის ჰაწია შვილებიც დღეის შემდეგ სიმძილით დაისოცებიან“.

სლო

ლუსი და მზეუჭვრიტა

(ინგლისურით)

ა კმაყოფილია იქ, მადლა, სხვა უვაზი-
ლებს დაშორებულია, ამბობდა ლუსი.
ამის მეტად არ ენახა მზეუჭვრიტა.
სულელები ზურგზე დაიწყო, თავი უკან გადაიხარა და ბეჯითად
ათვალიერებდა. იქვე იდგა იმისი ზატარა ძმა, ფრედი.

— „საწყალო, ლამაზი მზე-უჭვრიტა! რად ჩქარდი, რად
კაიზარდე ვეელახედ მადლა?“

„შენ გკონია, ძლიან დარდობს!“ სთქვა ფრედმა „მე რომ
მკითხო, სხვა უვაზილები სულელები არიან, რომ ზევით არ
იწვიან. ვეელახე ადრე მზე-უჭვრიტას არ მოხვდება მსურვალე
მზის სხივები?“

მაცრამ ლუსი დაღონებული იდგა.

„შენ რა გუნებაზე იქნებოდი, ფრედ, მუდამ რომ მარტო
ყოფილიყავ ვერე მადლა, მადლა! ვერც არავინ გაკოცებდა
დილით და საღამოთი, ჰა?“

— „უვაზილები ერთმანეთს არა ჰკოცნიან“, წაიბუტბუტა
ფრედმა.

— რას იტყვადი, მთელ დღე და ღამეს რომ არავის ეგლო
მენტვის უური?

ფრედი ჩაფიქრდა. — „რას შვრები, ლუსი?“ ჰკითხა შემდეგ
ლუსის, რომელიც მოაგორებდა უვაზილების კათხას. გაჩქრდა
მზეუჭვრიტასთან, კათხა ჰირქვე დაამსო და ზედ შედგა.

„ფრედ, გენაცვალე, სელი მომკიდე! კარგი?

გაკვირვებულმა ფრედმა თხოვნა შეუსრულა.

ლუსი ფეხის წვერებსე შედგა და ორივე ხელებით მიიასლოვა თავის ჰაწაწინა ღამის ტუჩებთან მსეუჭვრიტას დიდი, უვითელი თავი.

— „საცოდავო მსეუჭვრიტავ! ძალიან შემცდარხარ, რომ ეგრე ძლიერ გაიხარდე. მაგრამ ნუ მოიწეხ: სხვა ევაზილებიც ძაღუ დაგეწევიან. მეცოდები, რომ მუდამ მარტო ხარ! თუ გინდა, გაკოცებ, სომ გიამება?“

და ლუსიმ სამჯერ მაგრად აკოცა ევაზილს!

6. თ.

სოკოველ

(გარდნავისა)

ლო, ნიკო და მამო აპირებდნენ ჭალაში წასვლას სოკოს საკრეფლად.

— მომიცადეთ, ეუბნებოდა კამდელი, სვალ მე თითონ წამოგეყვებით, თქვენ სამ ვერ იცნობთ კარგსა და მსამიან სოკოს.

— რას ამბობ, კადია, მიუგეს სიცლით ემაწვილებმა, სოკოს რა ცნობა უნდა?

— უნდა და ავრე? უპასუსა კამდელმა, — ეჭ, რა ბევრი-ღა გელაპარაკოთ, სამ არას დამიჯერებთ და წადით თქვენ გზასე.

ადიან ემაწვილები ხშირ არუის ჭალაში და რას არჭხუ-შავენდ ევაზილებს, ხილს, სოკოს.

— რამდენი სოკობა! — უუურეთ, უუურეთ! წამოიძახა ნემსი და მუხრდა ხის ქვეშ.

— რა დიდრონებია მერე?, სთქვა ელომ — რა თეთრებია!

— ოჰ, სულ თეთრებია, — მიუვო მამომაც, და ესმარებოდა დაძმან მოკრეფაში.

მთელი კალათი აავსეს სხვა და სხვა სოკოთა: ზოგი თეთრი იყო, ზოგი ნაცროსფერი და ზოგიც წითელი. დედას დღეს საუზმედ აღარა უნდა რა, ამბობდნენ ბავშვები, ჩვენვე მიუტანთ საუზმეს.

— აი ეს სოკოც მე ვიპოვნე, ეს კადიანს წაუვლოთ ჩემ მაგივრად, — სთქვა მამომ და ამაყად ჩასდო კალათში ერთი დიდი წითელი თეთრ ხელაანი სოკო. ძალიან ლამაზი იყო მამოს ნაპოვნი სოკო.

ისეირეს უმაწვილებმა და ბოლოს დასასვენებლად დასხდნენ მწვანეზე დიდ არეის ქვეშ.

— საიდან ამოდის ეს ამოდენა სოკო, იკითხა ნიკომ, — ხომ არ სთესენ ევაწვილებსავით, ან ჰურსავით.

— მამამ მიაძბო, საიდანაც ამოდის, სოკო, — უპასუხა ელომ — შემოდგომაზე სოკოს თავებიდან დასცვავა სოლმე თეთრი უვითელი და ნაცროს ფერი მტვერი. ეს მტვერი ჰატარ-ჰატარა, ჰაწია ჰარკებია, რომელშიაც სოკოს თესლი იმყოფება; როცა ჰარკი გასკდება, თესლი გამოვა და გაემბის ძრავალ, წმინდა ძაფის გვარ ქსელად; ძაფები ერთმანერთს გადაესლართვიან და იქიდან ამოვა სოკო.

— ესლა მეც მომაგონდა, რომ მამამ აგრე გვიამბო, სთქვა ნიკომ მამამ ისიც გვითხრა, რომ სოკომ მარტო ტყეებში და მიწაზე-კი არა, ხის ქერქზედაც იცის ამოსვლა, ცხოველის და ადამიანის გვამიც ჩნდება, მელანშიაცაო.

— ევ-კი მოიგონე, უპასუხა მამომ, და გადიკისკისა,

— არა, არ მოვიგონე — რასაკვირველია იმისთანა სოკო არ იქნება, რომელიც ჩვენ მოვეკრიფეთ: სამელნეში განა ობი არ გინახავს? ჰოდა, ობსაც სოკოს ეძახიან.

ამ ბაასში ცა მოიღრუბლა, ქარმა ააშრიალა სეები და ბაღლები შინისკენ გაეშურნენ. წვიმამ მოასწრო და დაას-

ველა, მაგრამ ეს აქვნი სოკო სოი მიაქვთ სახლში დას ინაღვლიან! შორიდანვე უძახიან დედას და გამდეღს, სედავო, რა მოგვაქვსო!

მაშომ თავისი მძუწიერი სოკო გამდეღს უთავაზა.

— ოჲ, მოუსვენარო! — ეუბნება სიცილით გამდეღი, ეკ სომ შხამიანი სოკობა. ბუჭებს ისე ჰსოცავს... ჩვენც კეთილი არ დაგვეურება. არც ერთი თქვენი სოკო არ ვარგა. ნამდეღის სოკოს აგრეთი თეთრი თავები არა აქვს, უფრო მოვეითალო უნდა იყოს.

დაღონდნენ ბაღლები.

— ნუ სწუნართ, უთხრა დედამ, სურვილი სომ გქონდათ, რომ კარგი სოკო მოგეტანათ ჩვენთვის.

— ხვალ მე წამოგვევებით, უთხრა გამდეღმა, და გასწავლით სოკოს არჩევას. დღეს ამისთვისაც გმადლობ, ჩემო მამო, რომ მოგაკონდი მე მოხუცი და ეკ ლამაზი სოკო წამომიღე.

ან. ამილახვარიხა.

კატა და ვეფხვი

ერთი კატა ტყეში დადიოდა ჩიტებსე სწანდიროდ. უცებ თაეს წააწედა ვეფხვსა. ვეფხვმა ასე-დასედა და სთქვა: ეს ცხოველი მე ძრიელ მგავს, უთუოდ ჩემი მონათესავე იქნება; მაგრამ, საკვირველია, ასე რამ დააბეჩავა და დააბატარავაო. ვეფხვმა ჰკითხა: მშობილო, ერთი მითხარი, გეთაუვანე, რამ დაგაბატარავა ასეო?

კატამ მიუგო: ეჭ, მძო, გეტუობა რომ შენ ჯერ ადამიანის სეღში არ ჩავარდნილხარ და არც გიგრძენია მისი ძალაო!

— აბა წამიუვანე და მიჩვენე, რა სულიერია ის ადამიანიო, სთხოვა ვეფხვმა. კატამ ვეფხვი შეიუვანა ერთს ბაღში, უჩვენა მებაღე და უთხრა: აი, ეს არის ადამიანიო.

— შენ დააბატარავე და დაბღონე ასე. ჩემი მშობილო, შეუტია ვეფხვმა მებაღეს.

— დიად, მე დაგაბატარავე.

— აბა მიჩვენე შენი ძალა; მინდა, გავიგო, ჩემსე ძლიერი ხარ, თუ არაო, უთხრა ვეფხვმა.

— დიდი სიამოვნებითაო, უთხრა მებაღემ, მაგრამ ძალა ესლა თან არა მქვს, წავალ და მოვიტან, მხოლოდ რომ არ გაბეჭდე, ამ თოკით სეზე მიგაკრავო.

ვეფხვიც დათანხმდა. შებაღემ თუკით სიბაკრს ხეყე, ბილო ბარი და დაუსინხ თავში.

ღრიალებდა ვეფხვი და თან კატას ეკითხებოდა: „შობილო, შენოღქან რომ გავსდები, მაშინ-კი გამიშვებსო“?!

ლ. ბოცვაძე

ილიუსტირებული

თილისმიანი სახლი

(თაგმანი)

ერმანიის ერთს ზატარა ქალაქში ცხოვრობდნენ ღარიბი მოხუცი კაცი და დედაკაცი — განსი და მკდა ვებერი.

წინად მდიდრად იყვნენ, მაგრამ იმათ სხლკარს წყვლი წაჰკედა და სულ გადაბუკა მათი სარხო-საბადებელი. მეტად გაუჭირდნო ცხოვრება. ნაცნობებმა და მეგობრებმა სულ დაივიწყეს, ზედ აღარ შეჰხედეს. შემწე არსად ჰქუდათ და დაიწყეს დღიურად მუშაობა.

ქალაქ გარედ გადასახლდნენ ერთ ძველ ნაოხარში. ვეულას თილისმიანი ეგონა ეს სახლი, შიკ დგომასა უშინოდათ და რამდენიმე წელიწადი დაკეტილი და დახშული იღვა.

— აბა, რა თქმა უნდა, აშობდნენ ქალაქელები მოხუცებულებსე, აღბად თითონაც თილისმიანები არიან, თორემ იმ სახლში რა შეიკვანდათ საცხოვრებლად?

საშიში-კი არაფერი იყო იმ სახლში, მხოლოდ ძლიან გამრავლებულიყვნენ თაგვები და ხანდახან მთელ ღამეს მოხუცებსაც არ აძლევდნენ მოხუცებულებს.

ერთ ღამეს მეტად ახშურდნენ თაგვები: დარბოდნენ, სტოდნენ და ჭვიოდნენ უცნაურად.

-- სწორედ სასჯელი მოგვაუქმებს ამ თავგაბა, — სთქვა მაგდამ: ერთ ღამეს მოსვენებას არ გვაძლევენ...

განსმა ზილო ჯოხი და მოჭკვა კაკუნს იატაკზე, მაგრამ თავგები მინც თავისას არ იმლიდნენ. მაშინ მივიდა გაფიცრულთან და რაც ღონე ჭქონდა დაკრა ჯოხი. ერთს წამს თავგები შეჩერდნენ, მერე ისევ აღიაქოთი შეუდგათ.

უცბად ფიცარი გასკდა და წვრილით რაღაცები ჩამოცვივდა ქვის იატაკზე. მერე ხმაურობა შესწვდა.

მოხუცი შეკრთა და მღელვარებისაგან ძლივს-ღა სუნთქავდა.

— მაგდა! ერთი წაღდი მომაწოდე.

— რა დაგეძართა? შიშით დაკითხა მაგდა.

— ნამღვილაღ-კი არ ვიცი, — ურუდ უთხრა მომაგვდავივით გაფითრებულმა განსმა, და ისე-კი შეჩვენა... თითქოს ოქროები ცვიოდა...

— სწორედ გაგიყდი, კაცო! წაიბეტებუტა მაგდამ, მაგრამ მინც მიღწოდა წაღდი.

ბებერმა დაიხოქა და წაღლით მოჭკვა ძირიდან დამხალი ფიცრების ხეხას. მაგდამაც იქვე ჩაიხოქა და სახათი მიუნთო.

ფიცარი ჩამოკარდა, მოხუცმა სამინელი სიცვიე და ნესტის სუნი იგრძნო. ხელი შეჭყო ფიცარს უკან და ოქროს ფული-კი დახვდა დაგროვილი.

აკანკალებული ხელით დაბლუჯა მუჭაში ოქროები და დაჭვარა იატაკზე.

ძლივს-ღა სუნთქავდნენ ცოლ-ქმარი.

— დიერთო ხემა! ეს რა უნახე? წაიწურულა განსმა.

— ხომ არ გვიინამს და სისმარში არ გვაჩვენება ეს ამბავი, სთქვა მაგდამ.

მაგრამ არა, სისმარი არ იყო.

— აქ მთელი განმი იქნება, სთქვა მოხუცმა, წაღი სარ-

კმელს ფარდა ჩამოაფარე და მე აქ სულ ჩამოვანგრევე ფიცრულს.

როცა განსმა ფიცრული ჩამოიღო, ნახა პატარა განჯინა, რომელშიაც ჰარკები ეწყო, თავებს სწრილის დროს ერთი ჰარკი გადმოეკდოთ და აღბად იქიდგან გადმოცვივნულიყო ის ოქროები, რომელიც განსმა იპოვნა.

ამის შემდეგ ჩვენი მოხუცებულები წინანდებურად მშვიდად ცხოვრობდნენ. ისევ მუშაობდნენ და სახლში არავის უშვებდნენ. ერთს თავის ნაცნობს ბებერმა უთხრა:

— როცა მე გაგაღტაკდი, ვკვლამ თავი მოძარიდეთ... ასლაც დეე სიკვდილემდი მარტო ვიყო. უნდა გადავიხადოთ თქვენი სიკეთე...

აასრულა კიდევ თავის ჰირობა იმავე წელიწადს: განსის ფულებით ქლაქში ააძენეს ორი სკოლა, საავადმყოფო და ღარიბთათვის თავშესაფარი სახლი.

ელ. ანტონოვიჩისა

ელქანი და მისი გაკეთება

(მუხის ამცდენი)

ელქანი ორ გვარია: №№ 1 და მესამე (3.)

პირველი გვარის ელქანი კეთდება ამ ნაირად:

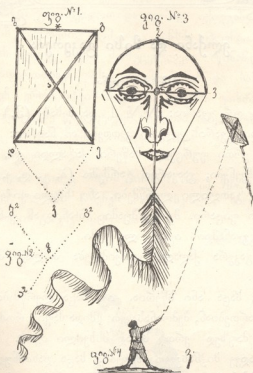
აიღეთ ერთი ფურცელი საწერი ქაღალდი და, როგორც აქ არის ნახვენები, გააკარით გარშემო (ბ, გ, დ, ე) ზრუვად და წმინდად გათლილი ღერწმები, ანუ სმელი ფიჭვის საფორტად ნაქცევი ფიცარი. მერმედ მუაშიც ბ-ანიღგან ე-ნამდის და დ-ონიღგან გ-ანამდის იგივე ღერწმაში.

ამთი გაკურა ქაღალდსუდ შეიძლება თსლად მოსარმულ სახამებლით.

მერმედ, საცა ანი სწერია, იქ, საცა ღერწმები ჯვარედინად იხლართებიან, შემოანასკვეთ წმიდა ძაფი, რომლის სისქე საკურაჲ ძაფსუდ ერთი სამად მსხვილი იეოს.

იმნაირადვე მიჭნასკვეთ ძაფები, საცა დანიმხულია ასოები ფიგ. №1 ბ-ნი და გ-ნი. მერმედ სამივე ძაფის თაფი ერთ ადგილას განასკვეთ, როგორც არის ნახვენები ფიგ. №2; ბ², გ², ა² შეედარება იმ ადგილებს ბ, გ, ა, საცა თქვენ ძაფები შეჭკარით. მხოლოდ ადგილი იმავე ფიგ. №2-სა, საცა დანიმხულია ზ—სამივე ძაფის თაფი არის ერთად გადანასკული; სიგრძე ბ², ზ, და გ² უდრის იმ სიგრძეს ბ-ანიღგან ა-ნამდის და ა-ნიღგან გ-ანამდის. მხოლოდ ა-ღგან ზ-ნამდის (ფიგ. №2) ერთი ორად მინც მოკლება, ვიდრე ა-ღგან (ფიგ. №1) დანიმხულ აქ ვარსკულაჲმდის.

ეს სომეხები უნდა სინჯოთ ძაფის გაბმის დროს. იქ, სადა ზ-ნი სწვრივია (ფიგ. № 2) მოაბამთ იშკვარსავე კანაფის და-
კრესილ ძაფს, სიგრძით 30, 40 საკუნს მაინც.

სადაც დ-ნი და ე-ნი სწვრივია (ფიგ. № 1) როგორც აქ არის ნახველები, ძაფს მოაბამთ კუდისათვის, იმ სომით-კი, რომ ის წერტილი, სადა ვ-ნი სწვრივია, ადვილ ა-ს სწვდებოდეს. შუა ძაფის ადვილს, რომელიც აქ ვ-თ არის ნახველები, უნდა მოაბათ ჭილობი მსუბუქად შექსოვილი ძაფსგად, როგორც ჩინილაკი, კუდი (იხილეთ ფიგ. № 3 კუდი). რაც მსუბუქი იქნება კუდი და გრძელი, ის სჯობია. ძრეულ მძიმე კუდს ვლქანი

ვერ აიტანს. მსუბუქსაც ერიდება: მსუბუქი ან მოკლევადიანი ელქანი, როგორც-კი ქარი მოიტაცებს, დატრიალდება და ერთბაშად მიწასვედ დაეშვება. ხან და ხან დაიმსხვრევა კიდევ.

თქვენ ელქანი გააკეთეთ, და გამოცდა გიხვეწებთ, ძაფები როგორ უნდა გააბათ და რამ სიგრძე კუდი უნდა გაუკეთოთ. აშკება ელქნისა ადვილია: ქარი ეოველთვის არის, მეტადრე ნაშუადღევის სიო.

სიო ელქანს უცებ მოიტაცებს.

ერთი ელქანს დაიჭერს ჰიროთ მეორისაკენ, რომელსაც ძაფის ბოლო ხელში უჭირავს, ჰირველისაგან მოშორებით, 5—6 საე. მანძილზედ.

ის, რომელსაც ძაფი უჭირავს დაიძახებს „გაუშვი“ და გაიქცევა; თუ ელქანი სიომ მოიტაცა, ძაფს, რომელიც დასვეულა ფირფიტასვედ, მიუშვებს. თუ ელქანი კარგად არის გაკეთებული, იგი ძალიან მძლავრ ავა.

მეორე გვარი (ფიგ. №-3) ელქანი ცოტა მხელია გასაკეთებლად, მაგრამ სამაგიეროდ, დიდიც გაკეთდება, მაგარიც და შორსაც ავა.

ის გრესილი (1, 2, 3 ფიგ. №-3) კეთდება კათხის გრესილიდან, რომელიც ძალიან სუფთად უნდა გაითალოს, შუა ხე-ფიჭვის სიღვან და კარანდაშის სიმსხო უნდა იქოს. მისი ჯვარედინიც ლერწმისაა (1—3). გრესილი ხე დაურდომილია მაგრად შუა ხესვედ. იმ ადგილებიდან, საცა სწერია 1 და 3 (ფიგ. №-3) ძაფებია გაბმული შუახის ძირამდის. შუახე სიგრძით ერთი სამად გრძელია, ჯვარედინს სისწავარსვედ.

კუდიც იმ გვარივება, როგორც ჰირველ ადწერილ შემთხვევაში.

ძაფების გაბმავი სხვანაირია.

ერთი უნდა გააბათ 2-გან, საცა კუდია მ.ბმული, მაგრამ თავისუფლად, რომ გაბმული 1-საც სწვდებოდეს, და მე 3-საც.

ამ გვარი ელქანი იმგვარადვე გაიშვება, როგორც პირველი. მხოლოდ თუ ეს ელქანი დიდი იქნა, მაშინ თოკიც მსხვილი უნდა იყოს და კუდიც დიდი.

ამ გვარი ელქნები იყო, რომ გამოჩენილმა მსწავლელმა, სახელად ფრანკლინმა, დაკვირვებით ნახა და შეცნოურულად დაამტკიცა, რომ ზეცაში აშვებულს ელქნის ძაფს თვალთაგან უნახავად ჩამოხდევს მიწამდე ელექტრონი, რომელიც ძარს, ძაფის ბოლოში, მობმულ რკინაზედ აშვარად ნაპერწკლებსა ჰქურის.

ამ შემთხვევის წებლობით გააკეთა ფრანკლინმა ეგრედწოდებული მქსისამცდენი. 3. 6.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

უველა გაცი ჯარში მიდის,
შენ რას შვრები, გოჯიაო?
განხადე ძველი სოსა,
გადმოვარდი ტიტველაო.

თავს სერსი, ბოლოს ნამკალი

გ ე ბ უ ს ე ბ ი

მეცამეტე №-ში მოთავსებული გამოცანების ასსნა:—1) წისქვილი.
2) ბავშვი და ბუბუ.
რებსი. ცინე მიკნიდან ვატყდება.